X'INHUWA L-QORAN

Fil-Palestina, in-naħa tal-Għarab, fejn hemm l-aktar Imkejjen Imqaddsa, l-akbar għadd ta' nies li hemm huma Misilmin. Il-Misilmin huma dawk li jħarsu d-Din ta' Muħammed, jiġifieri l-Qoran. U billi kollox tajjeb li tkun taf, hawn sa ngħidu ftit il-Qoran x'inhuwa, biex jekk wieħed jisma' lil min isemmih, jista' jifhem aħjar.

Il-Qoran huwa l-ktieb imqaddes tal-Misilmin, jiġifieri, kif għedna fuq, ta' dawk in-nies li jħarsu d-Djiena ta' Muħammed, li hawn Malta ngħidulu Mawmettu. Billi l-Għarab qishom kollha Misilmin, għax Pagani fosthom ħadd ma baqa' u ftit wisq hemm Insara, nistgħu ngħidu li l-Qoran huwa s-sies ta' kull ma jemmnu u kull ma jagħmlu l-Għarab, jew il-Misilmin, bħal ma l-Evanġelju għandu jkun is-sies ta' kull ma jemmnu u jagħmlu l-Insara.

Imma l-Qoran u l-Evanġelju, għad li f'ħafna għewejjed li jgħallmu jixbħu lil xulxin, fil-kitba tagħhom hemm għażla kbira. L-Evanġelju huwa l-ewwel ktieb li nkiteb fuq x'qal u x'għamel Ġesù Kristu meta kien fid-dinja; il-Qoran hu, kif jemmnu l-Misilmin, il-ktieb li fih miġbur il-kliem li Allah bagħat jgħid lil Muħammed (kif qal hu, Muħammed) ma' l-Anġlu Grabiel, fuq x'kellhom jemmnu u x'kellhom jagħmlu l-Għarab. Waqt li Ġesù qatt ma qabbad lil ħadd jikteb kliemu, Muħammed kien iqabbad lil xi ħadd jikteb malajr il-kliem li kien igħid li qallu l-Anġlu. Waqt li l-Insara għandhom erba' Evanġelji Kanonki u ħafna Evanġelji Apokrifi, il-Misilmin għandhom Qoran wieħed biss, kanonku, u Apokrifi xejn, għax ħarqu u ħassru l-bqija kollha. Waqt li l-Qoran miktub bil-kliem sew u fil-lsien li qalu Muħammed, l-Evanġelju ta' l-Insara miktub bil-Grieg, ma hux bil-lsien Arami li kien jitkellem Ġesù. Waqt li Muħammed biddel għadd ta' kliem mill-Qoran tiegħu, Ġesù qatt ma biddel kelma li hi kelma, u qal b'enfasi kbira li xejn ma kellu jitbiddel minn kliemu, għall-eternità.

Il-Qoran mela, hu ktieb miktub bil-Għarbi asli, jiġifieri bil-lsien klassku, Għarbi tal-Għarabija, li aktarx hu l-isbaħ u l-aħjar il-lsien li hawn fid-dinja. Fih mija u erbataxer (114) taqsima. It-taqsimiet, uħud twal ħafna għax hemm li fihom mitejn u tmenin (280) vers, u oħrajn qosra ħafna li ma fihomx għajr żewġ versi jew tlieta. Kif inhu l-Qoran, it-taqsimiet it-twal tiegħu qegħdin fil-bidu u l-qosra fit-tmiem. Il-Qoran miktub proża bir-rima, jiġifieri l-ħoss ta' l-aħħar biċċa ta' l-aħħar kliem ta' kull vers, ikun jaqbel, qisu għanja, bħal xulxin. Kull taqsima għandha l-isem tagħha bħalli kieku t-taqsima tal-Baqra, it-taqsima ta' l-Indiema, it-taqsima tal-Merħla, it-taqsima tal-Qamar, u dan. Hemm ukoll it-taqsima tal-Madonna, li għaliha Muħammed kellu qima kbira. Kull vers minn dit-taqsima jintemm bil-kliem bir-rima li taqbel ma' "Marija". It-taqsimiet tal-Qoran kollha jibdew bil-formla: "B'ism Allaħ ir-Raħman ir-Raħħim", jiġifieri "Fl-Isem t'Alla, li jagħder u jħenn", qishom ir-radd tas-salib ta' l-Insara.

It-taqsimiet tal-Qoran ma humiex imqegħdin wara xulxin fiż-żmien li qalhom Muħammed. Hemm taqsimiet li Muħammed qalhom fil-bidu ta' żmienu u issa qegħdin fl-aħħar tal-ktieb, u oħrajn li qalhom fl-aħħar u issa qegħdin fl-ewwel. Dan ġara għax meta kien għadu ħaj Muħammed, il-Qoran ma kienx għadu miktub fi ktieb wieħed, imma kien miktub taqsima-taqsima, fuq xi ġebla mielsa jew fuq xi

għadma, jew fuq xi biċċa għuda, jew fuq werqa tal-qasab jew ġilda tan-nagħaġ. U għadd kbir ta' taqsimiet oħra ma kienu miktuba xejn, imma kien hemm nies li kienu jafu jgħiduhom bħal ma aħna ngħidu l-Kredu u s-Salve Regina. Għal hekk, meta t-taqsimiet tal-Qoran kitbuhom ktieb wieħed, fis-sena 634, it-taqsimiet it-twal qegħduhom fil-bidu u l-qosra fit-tmiem.

Il-Qoran inġabar fi ktieb wieħed ftit wara li miet Muħammed, għax beżgħu li biċċiet minnu jintilfu, billi kien hemm gwerra kbira, fis-sena 633 u fiha mietu bosta Għarab li kienu jafu t-taqsimiet minnu bl-amment. Kien hemm aktar minn ġabra waħda u kien hemm għażliet kbar bejniethom. L-aħjar ġabra kienet magħduda dik li għamel wieħed Għarbi jismu Żejd, li fi tfulitu kien Nisrani u qaleb Mislem, għax kien waqa' lsir u Muħammed xtrah u rabbieh bħal ibnu. Fis-sena 650, jiġifieri wara sittaxer sena, Żejd raġa' ħareġ ħarġa oħra tal-Qoran, b'xi tiswijiet u l-ħarġiet ta' qabel ħarquhom kollha, biex bejn il-Għarab ma jsirx tilwim. Dan ġara fi żmien il-Ħalifa Usman (jew Uthman) it-tielet rajjes tal-Għarab wara Muħammed.

Il-Qoran fih tagħrif ta' wisq xorta, wisq drabi mħawwad u m'hux imsensel sewwa ma' xulxin. Fil-Qoran Muħammed isemmi kif deherlu l-Anġlu u tah l-ewwel ħjiel tat-twemmin il-ġdid fuq x'għandhom jemmnu u jagħmlu dawk li jilqgħu d-Djiena tiegħu; xi tbatija hemm fl-infern għan-nies il-ħżiena u x' hena hemm fil-ġenna għat-tajbin. Fuq il-ġrajjiet tal-profeti li ġew fid-dinja qabel Muħammed; ġrajjiet tal-Patrijarki u nies oħra msemmija fil-Kotba Mqaddsa tal-Lhud u ta' l-Insara; fuq kif Alla qered ġnus sħaħ Għarbija għax ma semgħux min-nies li kien bagħtilhom biex ibiddlu ħajjithom. Kif għandu jsir il-ħaqq u kif għandu l-Mislem iselli quddiem Alla. U saħansitra fuq ittilwim tan-nisa ta' Muħammed in-nifsu, li kellu minnhom, żmien wieħed, ħdaxer waħda.

Id-dommi tal-Misilmin imfissra fil-Qoran huma erbgħa; 1. li Alla hu wieħed, li kien minn dejjem u jibqa' għal dejjem; 2. li Muħammed hu l-Profeta ta' Alla, mibgħut minnu biex jgħallem lillbnedmin; 3. li hemm l-Anġli, ħbieb tal-

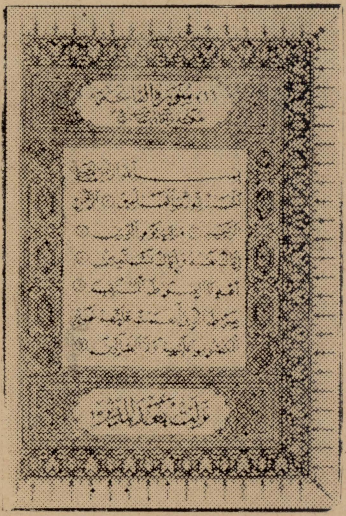

L-ewwel talba tal-Qoran (dik li hemm b'ittri ħoxnin fl-aħħar ta' l-artiklu).
Stampa mislufa lilna mill-"Berqa".

bnedmin u hemm id-demonji, għedewwa tagħhom; 4. li l-mejtin għad iqumu, u t-tajbin imorru l-ġenna u l-ħżiena jmorru l-infern. Il-kmandamenti mogħtija fil-Qoran huma ħamsa: 1. il-ħasil tal-ġisem qabel it-talb; 2. it-talb ta' ħames darbiet kull jum; 3. il-għajnuna tal-foqra u l-imsejknin; 4. is-sawma ta' xahar fis-sena, jiġifieri r-Ramadan; u 5 iż-żjara lil Mekka tal-anqas darba waħda fil-ħajja. Min ma jemminx imqar waħda minn dawn id-dommi, ma jkunx

magħdud max-xirka tal-Misilmin, u min jonqos għax irid minn wieħed minn dawn il-ħames kmandamenti, i-kun għamel dnub kbir(qisu xi dnub mejjet ta' l-Insara).

L-ewwel talba tal-Qoran, qisha l-Missierna ta' l-Insara, li jridu jgħiduha mill-anqas ħames darbiet kull jum, hija din: **B'ism Allaħ ir-raħman ir-raħħim; il-ħamdul-Illaħ, rabb il-għalemin. Ir-raħman ir-raħħim. Melek jum id-Din. Ajjak nagħbod u ajjak nistagħin. Aħdina s-sirat il-mustaqim; sirat il-ladin nagħamt għalihom; għajr magħdub għalihom, u wad-dallin.** Bil-Malti jiġifieri: "Fl-Isem t'Alla l-ħanin u li jagħder. Tifħir 'l Alla sid id-dinjiet; il-ħanin u li jagħder; l-imħallef ta' jum il-ħaqq. Lilek naqdu u lilek nitolbu l-għajnuna. Mexxina fit-triq tas-sewwa; it-triq ta' dawk li int tħobbhom, m'hux ta' dawk li int magħdub għalihom u l-imqarrqin".

Dan huwa ħjiel ħafif tal-Qoran u tat-tagħlim li fih, jiġifieri tal-ktieb imqaddes ta' dawk li jistqarru d-Djiena ta' Muħammed. Dan kien ukoll għal mijiet ta' snin it-twemmin ta' għadd kbir minn misserijietna, minn meta ħadu Malta l-Għarab fis-sena 870, sakemm l-Imperatur Federiku t-Tieni neħħa għal kollox id-Din Mislem minn dawn il-gżejjer fis-sena 1250.

Abu Magħali Ibn Merżuq.

MILL-ĦAMIS SAL-ĦADD

Sijon

Kien l-erbatax ta' Nisan, lejlet Għid il-Kbir tal-Lhud,, nhar ta' Ħamis, f'xid-disgħa ta' bil-lejl, is-sena ta' Ruma seba' mija u tlieta u tmenin. Is-sema mgħotti bi ċpar samrani. Għal kemm il-qamar mmli, ma kienx jidher minnu għajr tebgħa bajda fuq l-egħmiem, daqqa tikber u oħra tiċkien, mal-ġiri ta' dan, imqaddab minn riħ qawwi fuq wiċċ is-sema. Ġerusalem siekta; in-nies miġburin id-dar, wara li kielu u xorbu, jfaħħru qawwiet Jaħwe u mħabbtu lejn ulied Israel, meta ħariġhom minn art il-jasar.

Minn bieb il-wied, fi djul għoljiet Sijon, ħarġu erba' min-nies; għad li ma kontx tista' tagħrafhom sewwa fid-dlam. Wieħed kien miexi quddiem, waħdu, rasu mgħaddsa, kif jidher imnikket u għajjien; it-tlieta l-oħra jimxu ma' ġenb xulxin: ir-raġel tan-nofs imdaqqas, xuxtu twila, mitluqa fuq k'tfejh bħan-Nażrin. Ta' max-xellug żagħżugħ twil u rqajjaq, b'għasluġ daqsiex f'idu l-leminija; l-ieħor tal-lemin, kien ukoll żagħżugħ, iżgħar minn ta' l-ewwel; xagħru aktarx kbir, ftit imqanfed, kien jistama' jolfoq minn ħin għall-ieħor. Min kienu dawn in-nies?

Dak ta' quddiem, Xmun Bar-Jona, sajjied minn Ġenesar. Dak tan-nofs, Ġesù n-Nażri; ta' ma' ġenbu x-xellug, Jagħkob u ta' mal-lemin Johanan, aħwa, sajjieda wkoll.

Kif tbegħdu mis-swar, l-iżgħar fost iż-żewġt aħwa dar lejn Ġesù u qallu: "Rabbi, għax sa tħallina? Għax ma tibqax magħna?" Dan mejjel rasu lejn iż-żagħżugħ li kellmu biex jisimgħu aħjar, u qallu bil-ħlewwa: "La darba ġejt mis-sema, jeħtieġli narġa' lejn is-sema. Meta l-iben joħroġ middar, ma jibqax barra għal dejjem, imma jeħtieġlu ħin jew ieħor, jarġa' għal dar missieru. Siegħti waslet: kif